

szellemi életben, így aztán nem tehetjük meg, hogy egyik napról a másikra az államtól kapott támogatást egy az egyben az előadásokra fordítjuk, arra ugyanis esetleg tényleg elég lenne ez is. Amíg az intézmény erkölcsi kötelességei nincsenek lefektetve, nem tudunk mit kezdeni. Az előadásokon túl megélhetést kell biztosítanunk embereknek, erre pedig kevés ez az összeg. Tudom, hogy ez provokatív kijelentés, de így van.

Ez nem azt jelenti, hogy bármit el akarok venni azoktól, akik kapják, mert azt már megtanultam, hogy itt minden mindennel összefügg, és nem lehet egy dolgot kiemelni belőle, az azonban látszik, hogy nem tudjuk ezt a pénzt kizárólag az opera-előadások minőségi fejlesztésére fordítani. Nagy kérdés az is, hány előadásra van szüksége Budapest közönségének, jelenleg azonban nincs Erkel Színház. Annak eldön-

tése, hogy kell-e két operaház, nem a mi feladatunk lenne, mégis mindenki tőlünk vár erre megoldást. A választ azonban tudni kellene, mert attól, hogy lesz-e, és ha egyáltalán lesz, akkor mikortól lesz újra két épület, nagyon sokban függnek a szerződések. Ha csak egy ház van, sokkal több az esz-kimó és kevesebb a foka, valamint egyáltalán nem mindegy, hogy ez átmeneti vagy tartós állapot. *Kiss Eszter Veronika*

TISZTELETJEGGYEL

Platón állama a rádióban

A Rádiózenekar tagjai értetlenül állnak a tény előtt, hogy – megkérdezésük és értesítésük nélkül – a rádió elnöke kiléptette zenekarukat a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségéből. Levelet írtak, tiltakoztak a kiléptetés ellen. Elmondták, hogy a zenekar továbbra is a szövetség tagja szeretne maradni. A válaszban röviden közölték velük, ki az úr a háznál, sőt meg is magyarázták, hogy miért. Kérésüket, pedig diktum-faktum leintették, mint karmester a darabot. Ezt szokták meg, ezt értik.

Ami velük történik, azt meg azért nem értik a jeles zenészek, mert nem a kellő filozófiai szemszögből nézik a dolgot. Nagyműveltségű elnökök ugyanis bizonyára a platóni filozófia hitvallója, és tanainak megvalósítója. Nem akarja ő kivonni őket a zenei közéletből, elhajtani a koncerttermekből és helyette óvodákban, meg színházi árokban húzatni velük a talpalávalót. Ugyan! Csupán az ókori filozófus államutópiáját akarja megteremteni birodalmában. Tudnivaló, hogy a szöveg nélküli zenét Platón nem tartotta sokra: durvának, parasztinak nevezte. A hangszerek közül is csak a lírát és a kitharát engedélyezte. (Reszkessetek, fúvósok! Mert a nagybögöt kis jóindulattal csak-csak lírának lehet nézni, de a fagott legfeljebb a pásztoroknak engedélyezett szirinxként, pásztorsípként lesz használható – a legelőn. Jó lesz hamar megtanulni a birkaterelés fortélyait!) És ha egyszer a nagy filozófus a hangszerek javát feleslegesnek tartotta ideális állama számára, akkor Such mesternek is joga van hasonló szellemben eljárni velük szemben! Ehhez még az az alig 80% is sok, ami megmaradt a hajdan jobb időket is megélt zenekarból.

Such harmadik éve „racionalizál”, hajt végre „szerkezetátalakítást” és „reformokat”. Ugye, így szokták mondani, aminek a vége elvonás, leépítés, ellehetetlenítés? Jelen esetben a zenei együttesek majd egymilliárdos parlamenti cél-támogatásából igyekeznek minél többet „racionalizálni”. Úgy tűnik, nagy sikerrel, hiszen a cég jelentős „nyereséggel” zárta a 2008-as évet. Csak az a bökkenő, hogy a céltámogatás célja a muzsikálás, a magyar zenekultúra előmoz-

dítása lenne, nem pedig a nyereség növelése. Erre az évadra a színes szórólapon meghirdetett 11 koncert közül 5 maradt el, nem beszélve a Budapesti Tavaszi Fesztiválon adandó hangversenyéről és egy rangos milánói turnéről. Közel 50%! Csak az a kérdés, hogy mindez a részvénytársaság nyereségére, vagy a zenekultúra és a közönség veszteségére történik?

Hovatovább viszont a Rádiózenekar lesz az egyetlen, amely nem képes nyilvántartásba venni magát, és az új előadó-művészeti törvény előnyeit kihasználni. Suchék nem kívánják jogi személyként intézményesíteni az együtteseket, amelyek így az esélyt is elveszthetik a törvény által biztosított lehetőségek kihasználására.

Persze azt sem szabad elhallgatni, hogy Such egy igazi, vérbeli demokrata a szó klasszikus értelmében, akár egy görög olimpikon. Történt ugyanis, hogy a legdemokratikusabb módon, önkéntes alapon szerveztetett meghallgatást a Rádiózenekar tagjainak, hogy bizonyíthassák művészi alkalmasságukat. És mit tesz Isten: a nagy visszhangot kiváltott Wagner-produkció zenekari művészeinek harmada gyengének bizonyult, és nem felelt meg a vizgán! Így aztán most szabadon lehet válogatni, kit rúgnak ki a zenekarból. Elvégre ott a minősítés: gyenge volt, nem felelt meg! Pedig eddig úgy tudtuk, a Rádiózenekar Európa-szerte a legmagasabban értékelt zenekarok egyike. De hiába, ha egyszer olyanok tesznek rendet egy zenekar tájékán, akik maguk – érthető okokból – nem túl gyakori látogatói a komolyzenei hangversenyeknek, és egy zenekar esetében legfeljebb az tűnik fel számukra, hogy a hárfás kevesebbet dolgozik. Utóbb azért, az idej Wagner-napokon a MŰPÁ-ban mégis megengedik a selejtnak a játékot, hiszen különben fizetni kellene a tömérdek kisegítőt, és akkor oda a nyereség. Na, igen. A demokrácia fogalmába viszont nem tartozik bele, hogy megkérdezzük a zeneszereket, akarnak-e tovább is a szakmai szövetség tagjai lenni. Ezt Such egymaga is el tudja dönteni. Főleg akkor, ha az említett szövetség folyóirata nem cenzúráz, nem vet gátat a vélemények szabad kifejtésének és alkalmanként

azok is megszólalhatnak, akik bírálni merészelik, ami a Magyar Rádióban folyik. (Nem úgy, mint néhány ismert folyóirat!)

Valami probléma mégis lehet Such antik kultúreszményével. Ő ugyanis a Rádiókórus harminc százalékát is elzavarta, pedig Platón az éneklést kifejezetten pártfogolta. Hiába mondta a szakma minden képviselője Kocsis Zoltántól az utolsó kóristáig, hogy nem lesz jó, ha az énekar nem fog tudni megfelelni eredeti feladatának. Megoldjuk – legyintett, és lelkesen bólgattak hozzá a „látvány-sameszok”.

Megoldották. Koncert alig van, de ha akad, profi kísézők tucatjait és amatőröket kell beállítani. Április 10-én a Zeneakadémián Kodály Psalmusában a tucatnyi amatőrrel megspékelt felállás mellett a fél Nemzeti Énekkar is kellett a hangzáshoz. Oda juttatta a Rádióénekkart saját intézménye, hogy már a Psalmust nem tudják egyedül elénekelni. A zenei együttesek programjáért felelős szerkesztők pedig melléteszik az ideológiát. Az a demokratikus, ha senkit sem különböztetünk meg profiként és amatorként! Mindenki énekeljen, ahogy tud, majd lesz valahogy. Majd kitalálunk hozzá jó szlogeneket...

Kodály pedig forog a sírjában. Ő lenne az első, aki tiltakoznék a kategóriák ilyen kontár összemossása ellen: pedig rá igazán nem lehet mondani, hogy nem volt híve az amatőr kórusmozgalomnak! De művelt embernek nem fordul meg a fejében, hogy akkor emeli a zenekultúra színvonalát, ha az évekig tartó zenei tanulmányokon, és mindennapos hangképzésen áteső profi muzsikusként mellé beülteti a szükségképpen képzetlenebb amatort. Kell az amatőr kórus, mert adja a zeneszerető és zeneértő bázist. És kell a profi, a lehető legmagasabb művészi színvonalon, hogy mutassa az irányt, és húzza magával az ország zenei életét. Ami nem kell, az a nemzeti kincseket devalváló menedzser... Tessék mondani, miért nem számít hűtlen kezelésnek a nemzeti kultúrkincs elherdálása? Ha önjelölt restaurátorként nekiesnék a Munkácsy-oeuvre újjavarázslásának egy jó adag sósav alkalmazásával, tíz percen belül értem jönne a rendőrség. Nagy múltú zenei együtteseket miért lehet következmények nélkül szétverni?

(Simó Pál)